

Konstnärsnämnden
The Swedish Arts
Grants Committee

Maria skolgata 83
SE-118 53 Stockholm
Tel +46 (0)8 506 550 00
info@konstnarsnamnden.se
www.konstnarsnamnden.se

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 2015-02-16
KN 2015/831
Fi2014/3383

Konstnärsnämndens yttrande över betänkandet – *Förenklade skatteregler för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag* SOU 2014:68

Ett av Konstnärsnämndens övergripande uppdrag är att hålla sig underrättad om konstnärers¹ ekonomiska och sociala villkor samt löpande bevaka skattesystemet och trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet.

Konstnärsnämnden har inte ombetts att besvara remissen men väljer ändå att yttra sig då innehållet i remissen berör konstnärers ekonomiska och sociala situation. Myndigheten svarar på ett övergripande plan och fokuserar framförallt på utredningens huvudförslag om att ersätta dagens avsättningsmöjligheter med en ny företagsfond.

Inledning

Det är vanligt att konstnärer bedriver sin konstnärliga verksamhet som enskilda näringsidkare. Inom vissa konstområden mer vanligt än inom andra men generellt sett, inom hela konstnärsgruppen, i större utsträckning än i befolkningen i övrigt. Enligt de inkomstundersökningar² Konstnärsnämnden gjort framkommer att ca 40 % har enskild näringsverksamhet inom gruppen *samtliga konstnärer* och som mest inom området *bild- och form* med närmare 70 %.

Det är inte heller ovanligt för konstnärer att kombinera näringsverksamhet med inkomst av tjänst. Det finns även konstnärer som är delägare i handelsbolag fast i betydligt mindre omfattning varför Konstnärsnämnden främst talar om enskilda näringsidkare i sitt yttrande.

Konstnärers verksamhet kännetecknas ofta av ojämna inkomster och därför även deras behov av inkomstutjämning. Av den anledningen använder sig konstnärer av möjligheten att jämna ut sina inkomster med hjälp av framförallt periodiseringsfond och upphovsmannakonto. Övriga avsättningsmöjligheter sker bland konstnärer i begränsad omfattning.

¹ Konstnärsnämnden använder begreppet konstnär för skapande eller utövande person oavsett konstområde.

² Konstnärers inkomster (sid 31), 2009.

http://www.konstnarsnamnden.se/Sve/Informationssidor/PDFer/KN_Inkomsterna_Inlaga_Press_090119.pdf

Övergripande om konstnärers företagande

Konstnärers företagande har ofta inte ett primärt vinstsyfte. Den absolut vanligaste företagsformen inom hela konstnärsgruppen är enskild näringsverksamhet. Främsta orsaken till att konstnärer är enskilda näringsidkare beror på den specifika arbetsmarknaden och dess villkor. Den konstnärliga arbetsmarknaden, generellt sett, kännetecknas av få tillsvidare anställningar. Även inom de konstområden där tillsvidareanställningar varit förekommande har dessa minskat drastiskt. Den rådande trenden sedan flera år är en ökning av antalet enskilda näringsidkare och frilansande löntagare.

För konstnärer är det vanligt att man bedriver sin huvudsakliga professionella sysselsättning i formen av enskild näringsverksamhet arbetslivet ut. Det vanliga är ju annars att företagandet när det är etablerat övergår till aktiebolag eller handelsbolag. I befolkningen i stort används enskild näringsverksamhet ofta för hobbyverksamheter.

Inom konstnärligt företagande är det vanligt, som tidigare nämnts, med ojämna intäkter. Exempelvis arvoderas en författare med en samlad summa för ett arbete som utförts under ofta en mycket lång tidsperiod. Därför finns det av naturliga skäl ett stort behov för konstnärliga näringsidkare att kunna inkomstutjämna.

Behovet av att inkomstutjämna har till stora delar att göra med ekonomiska brytpunkter. Utöver brytpunkter som rör statlig inkomstskatt finns även brytpunkter som styr pensionsgrundad- och sjukpenninggrundad inkomst. Inte minst är den brytpunkt som styr beräkningen av pension angelägen. Då flertalet konstnärer har ojämna inkomster är det för dem viktigt att få ett så jämnt inkomstflöde som möjligt för beräkning av pensionsgrundande inkomst.

Genom de inkomstundersökningar³ som Konstnärsnämnden genomfört framkommer att en stor andel av de näringsidkande konstnärerna gör sina deklarationer själva. De flesta konstnärliga näringsidkare gör idag ett förenklat bokslut, många konstnärer har låga inventarieinvesteringar ofta låga lagervärden. Därför är avsättningsmöjligheter baserade på balansräkning och kapitalunderlag i regel inte underlättande eller direkt fördelaktigt för konstnärer och deras näringsverksamhet. För konstnärer är ofta själva rörelseresultatet logiskt och förståeligt och mer reellt för deras verksamhet. Därför ligger avsättning till både periodiseringsfond och upphovmannakonto mer i linje med deras verksamhet.

³ Konstnärernas inkomster, arbetsmarknad och försörjningsmönster, (sid 39) 2011.
http://www.konstnarsnamnden.se/Sve/Informationssidor/PDFer/KN_Inkomsterna_2011_Inlaga_korr02.pdf

Särskilt om periodiseringsfond

Konstnärliga företag, kan med några få undantag, ses som små företag som saknar kapitalunderlag av någon omfattning. Genom förslaget att avskaffa periodiseringsfonden skulle dessa företag förlora en enkel och väl fungerande metod för resultatutjämnning. Denna avsättningsmöjlighet är en lättillgänglig metod att inkomstutjämma för konstnärliga enskilda näringsidkare.

Särskilt om Upphovsmannakonto

Avsättningsberäkningen till upphovsmannakontot beskrivs ibland av vissa som komplicerad. Konstnärsnämnden skulle däremot framförallt vilja lyfta att upphovsmannakonton har ett i grunden logiskt och enkelt upplägg. Man sätter in pengar på ett konto som avslutas när man plockar ut pengarna. Denna princip är enkel att förstå för små konstnärliga företag och risken för sammanblandning av privata pengar och företagspengar minskar. En annan viktig fördel är att avsättningsmöjligheten är stor.

Sammanfattning

Konstnärsnämnden kan inte se att huvudförslaget om att införa en företagsfond vare sig förenklar eller förbättrar avsättningsmöjligheten för enskilda konstnärliga näringsidkare. Myndigheten är även av den åsikten att en ytterligare analys behövs innan ett avskaffande sker av både periodiseringsfonden och upphovsmannakontot.

Därför yrkar myndigheten på att ytterligare analyser görs innan dessa avsättningsmöjligheter avskaffas. Likaså menar Konstnärsnämnden att det kan finnas ett särskilt behov av att se över företag inom kulturområdet som helhet då dessa näringsidkare i flera avseenden skiljer sig åt jämfört med andra näringsidkare i befolkningen i övrigt.

Avslutning

Beslut i detta ärende har fattats av direktör och myndighetschef Ann Larsson den 16 februari 2015. Föredragande tjänsteman har varit utredare Stefan Ahlenius.

För Konstnärsnämnden

Ann Larsson
Direktör och myndighetschef